

Samen, omzien naar elkaar (13 maart 2007)

WMO-Kader

t.b.v.

Vierjarig beleidsplan 2008-2011

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

maart 2007

Gemeente Ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Hoofdstuk 1: Goed om te weten voor u verder leest	5
1.1. Aanleiding voor de Wmo	5
1.2. De Wmo: het wettelijk kader in het kort	7
1.3. Verantwoording totstandkoming van beleid en leeswijzer	8
Hoofdstuk 2. De Visie	10
2.1. Kapstok voor beleid: de Wmo-mobiel	10
2.2. De geest van de Wmo: uitgangspunten van de visie	11
2.3. De ondersteunende voorzieningen	14
2.4. Betaalbaarheid	15
2.5. Toekomstbestendig?	16
Samenvatting Wmo-visie	17
Dit is een gemeentelijke voorzet als basis ter bespreking met de dorpen en organisaties (interactief). De gemeente wil komen tot een gezamenlijke Wmo-visie (dorpen, organisaties en gemeente).	17
Hoofdstuk 3. Reisplanner 2008- 2011	18
3.1. Inleiding	18
Hoofdstuk 4. Organisatie, mensen en middelen	20
4.1. Uitvoeringsorganisatie	20
4.2. Personeel	22
4.3. Financiën	22
4.4. Communicatie	23
4.5. Monitoring	24
Hoofdstuk 5: Het geheel samengevat en overziend...	26

* In het concept van oktober 2007. Deze onderwerpen zullen eerst interactief in onze dorpen en met het maatschappelijk veld worden besproken.

Voorwoord

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) heeft tot doel meedoen mogelijk te maken voor iedereen. Voor de meeste mensen is meedoen de gewoonste zaak van de wereld. Voor andere vergt het iets meer om zo gewoon mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving. De Wmo richt zich op randvoorwaarden en voorzieningen die meedoen makkelijker maken.

De Wmo richt zich niet alleen op individuele en algemene voorzieningen; meer betrokkenheid op en zorgen voor elkaar moet gezien worden als de hoofddoelstelling van *de geest* van de Wmo. Een niet mis te verstane opgave dus, die veelomvattend en complex is en hier in daar indruist tegen maatschappelijke tendensen. Toch gaan we deze uitdaging aan, omdat het beoogde resultaat zeker ook zijn aantrekkelijke kanten heeft en omdat met name de vergrijzing ook op gemeentelijk niveau niet aan de samenleving voorbij gaat.

We hebben er in de gemeente Ooststellingwerf vorig jaar voor gekozen om, in verband met de krappe tijdsplanning, eerst aan de slag gegaan met de concrete verplichtingen als het inkopen en verstrekken van Hulp bij het huishouden en het verder opzetten van een Wmo-loket. Deze fase was grotendeels gericht op het regelen van 'zorg'. Dit jaar wordt de verdere visie en het beleidskader op *de brede Wmo* ontwikkeld. Dit wil zeggen dat met een bredere blik gekeken zal worden hoe de Wmo-doelstelling (meedoen, betrokkenheid op elkaar) kan worden bereikt op verschillende terrein zoals welzijn, zorg, onderwijs, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid en sociale zaken.

Hoofdstuk 1: Goed om te weten voor u verder leest

In dit hoofdstuk gaan we in op achtergrond en aanleiding van de Wmo. Vervolgens zetten we de wet zelf kort uiteen. Daarna bieden we u inzicht in hoe dit kader tot stand is gekomen.

1.1. Aanleiding voor de Wmo

1. Vergrijzing, ontgroening en vermaatschappelijking van de zorg

De belangrijkste en meest directe aanleidingen voor de Wmo zijn de vergrijzing en de vermaatschappelijking¹ van de zorg. Beide ontwikkelingen leiden tot een hogere zorg- en ondersteuningsvraag. Ontgroening zorgt er voor dat er minder mensen zijn om de zorg en ondersteuning te leveren en te betalen.

2. Awbz terugbrengen naar zijn oorspronkelijke doel

De Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) is oorspronkelijk in het leven geroepen voor onverzekerbare (lees: dure) zorg zoals instituutzorg. Deze zorg wordt bekostigd via een solidariteitssysteem; iedereen betaalt er aan mee via het salaris. In de loop van de jaren zijn er allerlei voorzieningen onder de Awbz geschoven die strikt genomen niet als onverzekerbare zorg zijn aan te merken. Hulp bij het huishouden is daarvan het meest duidelijke voorbeeld. Met de Wmo-operatie hoopt het kabinet dat de Awbz weer wordt teruggebracht naar het oorspronkelijke doel.

3. Zwakke positie gemeente op snijvlak wonen, zorg en welzijn

De beleidsinzet op terrein van ouderenbeleid is al jaren dat ouderen zo lang mogelijk, zo gewoon mogelijk, zo zelfstandig mogelijk in de samenleving kunnen participeren. De vermaatschappelijking van de zorg beoogt ook dat allerlei 'voorheen instituutbewoners' zo gewoon mogelijk in de samenleving mee moeten kunnen doen. Dat vergt meer dan wonen in een gewoon huis in een gewone wijk; zorg en welzijn moeten zo te werk gaan dat zo gewoon mogelijk deelnemen aan de samenleving mogelijk wordt gemaakt. Dit vergt nieuwe vormen van samenwerking, onder regie van de gemeente. De Wmo versterkt deze positie in dit krachtenveld.

4. Onbalans in de verzorgingsstaat

In voorbereiding op de Wmo heeft het kabinet een aantal studies laten verrichten. Deze studies hebben verdieping aangebracht in de aanleiding voor de Wmo. Een paar hoofdlijnen:

¹ Vermaatschappelijking staat voor het streven naar een zo groot mogelijke maatschappelijke integratie van voorheen instituutbewoners door hen zo gewoon mogelijk te laten wonen in een wijk en zo gewoon mogelijk aan het maatschappelijke leven deel te laten nemen.

De onbalans komt er in een notendop op neer dat de verzorgingsstaat is bedoeld ter bescherming van de kwetsbaren in de samenleving. In de loop van de afgelopen decennia bleek steeds dat een deel van de maatschappij de toegang tot een aantal basisvoorzieningen miste. Vaak waren dit juist de kwetsbare groepen. De logische reflex was dan steeds om de voorzieningen *voor iedereen* uit te breiden. Het resultaat daarvan was dat niet alleen degenen die behoefte hadden aan de voorziening er aanspraak op maakten, maar ook degenen die best zonder zouden kunnen. In de loop van de afgelopen decennia heeft dit geleid tot een gestage uitbreiding van voorzieningengebruik en daarmee gepaard gaande toename van kosten.

De Raad voor de maatschappelijke ontwikkeling, een belangrijk adviesorgaan van de regering, analyseerde drie structurele tekortkomingen van de verzorgingsstaat:

- De verzorgingsstaat kan op tal van punten geen 'nee' zeggen tegen mensen die publieke middelen feitelijk niet nodig hebben.
- Vervolgens blijken, waar formeel wel nee gezegd kan worden, allerlei procedures en criteria te gelden die het niet eenvoudig maken om daadwerkelijk nee te zeggen.
- Tot slot wordt er in onvoldoende mate gebruik gemaakt van de eigen mogelijkheden en initiatieven van burgers.

Bezuiniging en ombuiging

Het antwoord op de toename van de kosten is een aaneenschakeling van afslankoperaties, kaasschaafmethoden en andere bezuinigingen. Het resultaat van de bezuinigingen en ombuigingen waren vooral lagere uitkeringen en (hogere) eigen bijdragen. Dit gebeurde op dezelfde manier als waarop de verzorgingsarrangementen tot stand waren gekomen: voor iedereen gelijk. Hierdoor worden juist de groepen getroffen die de voorzieningen het meest nodig hebben. Steeds werden dus pogingen ondernomen om de criteria aan te scherpen, strenger te keuren, te herkeuren en nieuwe indicatieorganen te scheppen. De grondslag (solidariteit, rechtvaardigheid, diversiteit, kwaliteit, toegankelijkheid) van de verzorgingsstaat staat niet ter discussie en kent nog steeds een groot draagvlak; de wijze waarop er invulling aan wordt gegeven is wel aan herziening toe.

Te ver doorgevoerd gelijkheidsdenken

De oorzaken van de onbalans in de verzorgingsstaat zijn feitelijk terug te voeren op een te ver doorgevoerd gelijkheidsdenken. Door te weinig onderscheid te maken tussen wie het echt nodig heeft en wie het zelf kan, ontstaan tekorten voor de meest kwetsbare groepen.

De overheid als oplosser van alle problemen

De vraag naar zorg en ondersteuning neemt niet alleen toe als gevolg van vergrijzing, maar ook door de hogere verwachtingen die in de loop der jaren zijn ontstaan over wat de overheid kan bieden. Dit is het gevolg van een sterk accent op het incasseren van (verzekerde) rechten in ons systeem van langdurige zorg en ondersteuning. Deels ook is dit het gevolg van politieke keuzes: de keuzevrijheid van mensen is omarmd, maar er is te weinig gedaan om tegelijkertijd de eigen verantwoordelijkheid te

stimuleren. Het kabinet vindt dat de individualisering van de samenleving onvoldoend gelijke tred heeft gehouden met de noodzaak mensen en hun maatschappelijke verbanden ook verantwoordelijkheid te laten nemen.

1.2. De Wmo: het wettelijk kader in het kort

Meedoen

De Wmo is in de plaats gekomen van de Welzijnwet, de Wet voorziening gehandicapten (Wvg), een paar onderdelen uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) (de Hulp bij het huishouden en enkele regelingen) en een onderdeel uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Wcpv) (Openbare geestelijke gezondheidszorg (Oggz)). De Wmo is in zijn oorspronkelijk opzet een brede participatiewet die tot doel heeft meedoen mogelijk te maken voor iedereen. De individuele verstrekkingen (rolstoelen, woningaanpassingen, hulp bij het huishouden) maken onderdeel uit van de Wmo.

Compensatieplicht

Mensen met een beperking kunnen rekenen op de gemeente op ondersteuning in hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie (vangnet). Gemeenten krijgen de vrijheid om te kijken welke voorzieningen zij daarvoor inzetten. Het beoogde resultaat ligt dus vast (zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie), de weg ernaar toe (de voorziening) is nader te bepalen op grond van het beleid dat de gemeente voert.

Bij het vaststellen welke voorzieningen adequaat zijn om zo gewoon mogelijk mee te doen, moet de gemeente rekening houden met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager. Daarnaast moet rekening gehouden worden met de financiële mogelijkheden die iemand heeft om zelf in maatregelen te voorzien.

Gemeenten moeten individuele burgers met een beperking in staat stellen om:

- a. een huishouden te voeren;**
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;**
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;**
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.**

Doelgroep: iedereen

Bijzondere doelgroepen van de Wmo zijn mensen met een ondersteuningsbehoefte, als mensen met een verstandelijke, lichamelijke of geestelijke handicap, ouderen, maar als het gaat om meedoen mogelijk maken, dan geldt dit voor iedereen; *hetzij om zelf mee te doen, hetzij om meedoen voor anderen mogelijk te maken.*

Lokaal maatwerk en

De Wmo geeft gemeenten beleidsvrijheid om in overleg met cliëntgroepen, burgers en maatschappelijke organisaties invulling te geven aan de wet, aangepast aan de plaatselijke behoeften en mogelijkheden.

.... in breed overleg tot stand gebracht

De Wmo vraagt van gemeente dat in overleg met de primaire doelgroepen en de bredere samenleving beleid wordt gemaakt. Dit wordt vastgelegd in het vierjarige beleidskader.

Ook in de uitvoeringsfase zal in overleg met direct betrokkenen en geïnteresseerden worden gewerkt aan de beoogde doelstellingen. Wettelijk is voorgeschreven dat jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek plaatsvindt.

Van 9 prestatievelden naar 6 domeinen

De Wmo kent een onderverdeling in negen prestatievelden waarop beleid gemaakt moet worden onder de brede Wmo-paraplu. In de gemeente Ooststellingwerf willen we breder kijken, namelijk ook naar wonen, werk en inkomen, onderwijs en gezondheid. Deze beleidsvelden hebben veel met de Wmo te maken, en daarom betrekken we ze er van het begin af aan bij. Wij hebben gekozen voor een eigen onderverdeling van de Wmo die wij logischer en meer werkbaar vinden dan de indeling die de Wmo voorstaat. We onderscheiden zes domeinen:

- 1. Samen leven in buurt en wijk**
- 2. Opgroeien**
- 3. Mantelzorg en vrijwilligers**
- 4. Meedoen makkelijker maken**
- 5. Preventie, zorg en opvang**
- 6. Anders te werk**

Alle prestatievelden en omliggende beleidsvelden zijn logisch te ordenen onder deze domeinindeling. Hierover meer in hoofdstuk 3.

1.3. Verantwoording totstandkoming van beleid en leeswijzer

Het vierjarige beleidskader en de uitvoeringsfase willen we in breed overleg op dorpsniveau (organisaties, verenigingen, ondersteuningsvragers, etc. kortom het dorp) tot stand laten komen. Hierin zien wij een belangrijke rol weggelegd voor de plaatselijke belangen, uiteraard bijgestaan door belanghebbende en geïnteresseerde dorpsgenoten en organisaties.

Daarnaast willen we ook met het brede veld van maatschappelijke organisaties (vragers en aanbieders van zorg, wonen en welzijn) die in onze gemeente werkzaam zijn, in overleg gaan. In een aantal interactieve bijeenkomsten wordt dan de gezamenlijke koers bepaald die we in de gemeente Ooststellingwerf de komende jaren willen gaan varen.

In dit interactieve beleidsvoorbereidingstraject willen we de gezamenlijke vertaling maken naar de uitvoering op dorpsniveau op grond van de door de gemeenteraad vastgestelde visie (hoofdstuk 1 t/m 3). De visie wordt bepaald aan de hand van de kapstok die de Wmo-mobiel (hoofdstuk 2) biedt. Zowel de mobiel als de gemeentelijke visie staan uiteengezet in hoofdstuk 2.

De visie zal (interactief) vertaald moeten worden naar concreet beleid op de Wmo-domeinen. Het resultaat daarvan zult u in de oktoberversie van het concept (na interactieve besprekingen) vinden in hoofdstuk 3.

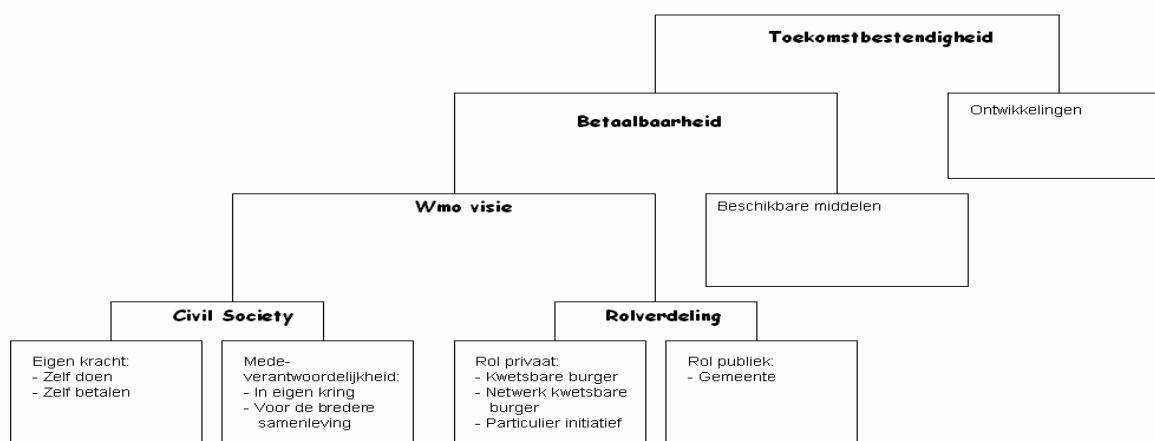
In hoofdstuk 4 geven we een eerste aanzet van de benodigde menselijke inzet en de middeleninzet die nodig zal zijn om de Wmo goed in- en uit te kunnen voeren. In het laatste hoofdstuk vatten we het geheel samen en geven we een eerste aanzet voor een beoordeling van 'de mate van uitgebalanceerdheid' aan de hand van de mobiel. De hoofdstukken 4 en 5 zijn uiteraard nu nog niet compleet omdat de interactieve gesprekken nog niet hebben plaatsgevonden.

We gebruiken het voor u liggend document als basis voor het interactieve beleidsvoorbereidingstraject. Hoewel misschien de indruk gewekt wordt dat alles al bedacht en vastgelegd is, is dit niet het geval en de bedoeling. Wij gaan ervan uit dat door het overleg in de dorpen, met ondersteuningsvragers, aanbieders van zorg en het brede lokale veld van maatschappelijke organisaties zaken verder toegespitst zullen worden op onze gemeentelijke situatie en wensen en mogelijkheden van onze burgers en lokale organisaties. Op deze wijze kunnen we door gezamenlijke inspanningen ons gezamenlijke doelstellingen vaststellen en concretiseren voor de uitvoering, zodat alle inwoners van de gemeente Ooststellingwerf mee kunnen doen en mee gaan doen. Onze insteek en wens is: Samen, omzien naar elkaar ! Een grote uitdaging voor de komende jaren !

Hoofdstuk 2. De Visie

2.1. Kapstok voor beleid: de Wmo-mobiel

In onze gemeente maken we gebruik van de Wmo-mobiel als kapstok voor Wmo-beleid en als middel om te bepalen of het voorgenomen beleid ook uitgebalanceerd is. De Wmo-mobiel ziet er als volgt uit:

Balans 1. De civil society: een uitgebalanceerde mix van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid

De civil society is de hoofdrolspeler (basis) in de Wmo.

Onder civil society verstaan we in de gemeente Ooststellingwerf:

De civil society is de samenleving van burgers en maatschappelijke organisaties, dit laatste in de brede zin des woords. Met de civil society hebben we een samenleving voor ogen die sociale samenhang stimuleert en laat samengaan met actief burgerschap.

Waar de Wmo de nadruk legt op eigen verantwoordelijkheid, hebben we in onze gemeente gekozen voor de meer perspectief biedende begrippen 'eigen kracht' en 'medeverantwoordelijkheid'. Eigen kracht is wat iedere burger (hulpvrager) zelf kan doen, kan regelen en zelf kan betalen.

Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving; wat kun je (hulpgever) voor elkaar doen, zowel in de eigen kring als in de bredere samenleving. Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid ademen samen de geest van de Wmo uit.

Balans 2. Een uitgebalanceerde rolverdeling: minder overheid, meer civil society.

Meer nadruk op civil society betekent een andere rolverdeling. Er is meer ruimte nodig voor de spelers van de civil society en de overheid (de gemeente) beperkt zich tot het mogelijk maken dat de civil society werkt.

Balans 3. Evenwicht tussen balans 1 en 2 als fundament voor de visie

Met de uitgangspunten op de twee balansen Civil society en rolverdeling hebben we het fundament gelegd onder onze Wmo-visie. Deze visie zullen we gezamenlijk vertalen naar meer concrete doelen, initiatieven en projecten op de zes Wmo-domeinen.

Balans 4. De plannen in balans met de beschikbare middelen

Vervolgens is de vraag of deze beleidsvoornemens in balans zijn met de beschikbare middelen en de toekomstige ontwikkelingen. De Wmo moet ten slotte ook een antwoord bieden op de te hoge zorgkosten. De beschikbare middelen zijn, voor wat de gemeente betreft, de middelen die tot en met 2006 omgingen in de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de huishoudelijke verzorging in de AWBZ. De verwachting is dat in de toekomst meer AWBZ-regelingen naar de gemeente zullen gaan met bijbehorende middelen. Daarnaast hebben andere organisaties mogelijk middelen beschikbaar voor Wmo-plannen.

Balans 5. Toekomstbestendigheid

Als evenwicht op de vier eerste balansen is bereikt, is de grote vraag of dit evenwicht ook toekomstbestendig is. Vergrijzing en vermaatschappelijking gaan voorlopig gestaag door. Maar de Wmo beoogt ook een aantal ontwikkelingen in gang te zetten die tot maatschappelijke veranderingen zullen leiden. De balans blijft dus in beweging de komende jaren; we kunnen rustig spreken van een dynamisch evenwicht.

2.2. De geest van de Wmo: uitgangspunten van de visie

In het **coalitieprogramma 2006-2010** met de titel '**Meedoen is de boodschap**' wordt een visie gegeven op verschillende deelaspecten van de Wmo. Een aantal punten uit het collegeprogramma zijn: Zo lang mogelijk zelfstandig wonen, blijven deel uitmaken van de samenleving vanuit eigen woon- en leefomgeving. Vraaggericht. Goede en makkelijk bereikbare toegang tot de zorg : loketten. Vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen. Jeugdbeleid en onderwijsachterstandbeleid om schooluitval te voorkomen. Een gezonde jeugd (stijgende lijn moet zichtbaar worden vanuit de GGD-onderzoeken). Ouderen kunnen zoveel mogelijk hun oude dag doorbrengen in het dorp waar ze (altijd) gewoond hebben: d.m.v. toename aantal levensloopbestendige woningen in vier jaar. Deze uitgangspunten komen allemaal terug in onderstaande paragrafen.

Wij willen van de volgende uitgangspunten uitgaan voor het beleid in de komende jaren.

A. Van gelijkheid naar maatwerk

Was het kernbegrip in de uitbouw van de verzorgingsstaat *gelijkheid*; in de toekomst is het kernbegrip *verschil kunnen maken* meer gepast en haalbaar. Verschil kunnen maken betekent *maatwerk*, kijken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van de persoon in kwestie. Het tekort voor 'zo gewoon

mogelijk meedoen aan de samenleving' wordt gecompenseerd, conform de strekking van de compensatieplicht in de Wmo. Het uitgangspunt van maatwerk betekent wat voor beleid, voor gedrag van mensen en van organisaties, voor de vraag en het aanbod en uiteindelijk ook voor het prijskaartje.

B. Klimaatsverandering nodig

Als we er in slagen de samenleving te veranderen in de geest van de Wmo, kunnen we zeker spreken van een *complete klimaatsverandering*. Het gaat om een klimaat van herkenning, erkenning, respect en vertrouwen. Een klimaat dat binding en samenhang bevordert en dat het verantwoordelijkheidsgevoel bij alle partijen stimuleert in lijn met de nieuwe rolverdeling. Een klimaat dat ruimte geeft en burgers en organisaties stimuleert om zelf initiatieven te nemen. Minder ieder voor zich, meer 'Wij met ons', als alternatieve uitleg voor de afkorting Wmo.

C. Startpunt is eigen kracht, zwaartepunt bij de civil society en de gemeente zorgt in ieder geval voor het vangnet

De Wmo legt in de geest van de wet de nadruk op brede participatie; de letter van de wet richt zich meer op de individuele voorzieningen. Voor beide nemen we als startpunt eigen kracht. *Zelf doen* en *zelf betalen* voorkomt afhankelijkheid van de overheid.

Het verwerven van een stabiele eigen positie vormt de eerste uitdaging. Waar de eigen kracht ophoudt, is een vangnet nodig. Een vangnet dat in eerste instantie door de eigen omgeving wordt gecreëerd, in tweede instantie door de bredere omringende samenleving en in de laatste plaats door de gemeente. ***De zekerheid bieden dat er een goed vangnet is, zien wij als de gemeentelijke kerntaak in de Wmo. Tezamen met het invulling geven aan de regierol in beleid.***

D. Anders te werk

De Wmo vraagt niet alleen andere dingen te doen, maar ook de dingen anders te doen. We denken hierbij aan de volgende benodigde veranderingen (een deel van de genoemde veranderingen wordt in meer of mindere mate al door de gemeente als uitgangspunt gehanteerd):

- ***1. Met een heldere en gepaste rolverdeling:*** De hoofdrol ligt bij de samenleving zelf; startpunt eigen kracht en als zwaartepunt de civil society. De gemeente vormt in ieder geval een vangnet. Verder draagt de gemeente zorg voor inkoop, verstrekking en toegangsbewaking van voorzieningen. Een andere belangrijke rol van de gemeente is het regisseren van de benodigde klimaatsverandering. Dit komt neer op:
 - faciliteren en stimuleren dat de civil society zoveel mogelijk op eigen kracht te werk gaat.
 - vanuit de gemeentelijke overzichtspositie en verantwoordelijkheid voor het algemeen belang, initiatieven stimuleren, samenwerking bevorderen en randvoorwaarden creëren om betrokken partners hun medeverantwoordelijkheid te laten nemen en te laten invullen.
 - optreden als spelverdeler, coach, aanjager.

- **2. Nieuwe vormen van samenwerking:** door nieuwe vormen van samenwerking te creëren, ook met het bedrijfsleven: bijvoorbeeld samenwerking op terrein van wonen, zorg en welzijn, samenwerking op terrein van een loket, samenwerking tussen professionele en informele ondersteuners, samenwerking tussen bedrijven en welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties enz.
- **3. Inclusief beleid waar mogelijk:** uitgangspunt bij inclusief beleid is 'gewoon waar mogelijk, bijzonder waar nodig'. Het streven is om regulier beleid zo vorm te geven dat het voor iedereen passend beleid is, dus ook voor kwetsbare burgers. Waar gewoon beleid onvoldoende aan de belangen van kwetsbare groepen tegemoet komt, is bijzonder beleid op zijn plaats. Inclusief beleid vergt anders denken bij de ontwikkeling van regulier beleid: *inclusief* denken. Voorwaarde is dat kwetsbare groepen of hun vertegenwoordigers meedenken over hoe dat beleid er uit moet zien en kunnen adviseren over beleidsvoorstellen die door de gemeente worden opgesteld.
- **4. Preventief werken:** voorkomen is beter dan genezen. Zo lang mogelijk en zo gewoon mogelijk mee kunnen blijven doen aan de samenleving is het doel van de Wmo. Door middel van goed preventief beleid kunnen duurdere vormen van zorg (bijvoorbeeld intramurale zorg en dure verstrekkingen) voorkomen of uitgesteld worden. Een andere invulling van preventie is vroege signalering van problemen, waarmee vaak erger te voorkomen is.
- **5. Samenhang aanbrengen en win-win bevorderen:** samenhang in beleid aanbrengen en gericht creëren van win-win-situaties. Mensen zullen eerder bereid zijn iets voor een ander te doen, als ze er ook zelf beter van worden; een goed gevoel dat vrijwilligerswerk teweeg kan brengen, is een voorbeeld.
- **6. Breed kijken:** de Wmo is breder dan de verstrekking van individuele ondersteunende voorzieningen. Breed kijken biedt meer, en soms onverwachte, combinatiemogelijkheden. Ook willen we zoeken naar mogelijkheden om via goed preventief beleid de zorg- en ondersteuningsvraag terug te dringen.
- **7. Kleinschalige projecten:** verbinding tussen mensen creëren lukt makkelijker in het klein dan in het groot.
- **8. Creatief, vernieuwend, SMART en keuzes maken:** de tijd nemen om echt creatief en vernieuwend te zijn. Door beleid met daadkracht uit te voeren en door het SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) te maken, zonder ons overigens blind te staren op de meetbare resultaten; vaak gaat er een meer motiverende werking uit van het gezamenlijk benoemen van ambities in kwalitatieve termen dan in concrete cijfers. Tot slot is het belangrijk om echt keuzes te maken, andere keuzes maken, andere dingen doen, en ook keuzes maken om dingen niet meer te doen.

2.3. De ondersteunende voorzieningen

1. *Maatwerk*

Als meedoen niet mogelijk gemaakt kan worden door een beroep te doen op eigen kracht en via een beroep op de medeverantwoordelijkheid van de omgeving, kunnen mensen in aanmerking komen voor individuele ondersteunende verstrekkingen. Ondersteunende voorzieningen zijn bedoeld om zoveel mogelijk de regie over het eigen leven te kunnen (blijven) voeren. Waar de eigen kracht tekort schiet, is ondersteuning nodig. De compensatieplicht zal zoveel mogelijk op maatwerkbasis ingevuld worden. Maatwerk zowel op doelgroepniveau als op individueel niveau.

2. *Het loket als toegangsbewaker*

Om de individuele voorzieningen bij mensen terecht te laten komen die ze echt nodig hebben, is toegangsbewaking noodzakelijk. De gemeente ziet hierin een belangrijke rol voor het loket weggelegd.

3. *Regels uit de wet*

Voor de individuele voorzieningen gelden de regels die hierover in de Wmo zijn vastgelegd. Omdat de Wvg opgegaan is in de Wmo, gelden deze regels ook voor de voormalige Wvg-voorzieningen. Omgekeerd worden ook een aantal regels die gehanteerd werden in de Wvg, toegepast op de Wmo-voorzieningen. Bijvoorbeeld het principe van verstrekking van de *goedkoopste adequate* oplossing en het niet verstrekken van voorzieningen die als *algemeen gebruikelijk* worden aangemerkt. Als sprake is van een voorliggende voorziening waar aanspraak op kan worden gemaakt, kan geen aanspraak op de Wmo worden gemaakt.

Regels die in de Wmo zijn opgenomen en die betrekking hebben op **individuele voorzieningen**:

- 1. de compensatieplicht die gemeenten verplicht om te compenseren wat iemand tekort komt om zo gewoon mogelijk mee te doen in de samenleving
- 2. het bieden van de keuzemogelijkheid tot verstrekking van ondersteuning via een PGB (persoonsgebonden budget)
- 3. het bieden van de keuzemogelijkheid tussen meerdere aanbieders van ondersteuning
- 4. Vastleggen van de verstrekking van individuele voorzieningen in een verordening
- 5. een belangrijke rol voor een loket in de informatieverstrekking
- 6. het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) moet een plaats krijgen in een loket voor informatie en advies
- 7. de mogelijkheid tot heffing van een eigen bijdrage
- 8. vaststelling en inning van de eigen bijdrage door 1 orgaan, het CAK (Centraal Administratie Kantoor).
- 9. begrenzing van de eigen bijdrage op het niveau van de huidige AWBZ-zorg

- 10. alleen een inkomenstoets is toegestaan, geen vermogenstoets
- 11. de rol van de cliënt is steviger verankerd: o.a. door de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen en de Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector ook van toepassing te verklaren op de Wmo-aanbieders
- 12. vanaf 2007 moet een jaarlijks tevredenheidsonderzoek laten zien hoe cliënten over de uitvoering van de Wmo denken
- 13. ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, met name via respijtzorg (overname van zorg om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten van zijn/haar taak)

Beleid op terrein van verstrekking van voorzieningen is 'regel-beleid'. Hoewel het kabinet het voornemen had het aantal regels terug te dringen, werkt de letter van de wet hier niet echt aan mee. Desalniettemin is het ons voornemen om de regelingen zo eenvoudig als mogelijk is te houden.

2.4. Betaalbaarheid

Omdat de Wmo-operatie mede is ingegeven om de uit de hand lopende zorgkosten te beteugelen, zal het geen verbazing wekken dat de beschikbare middelen 'niet overhouden'. In paragraaf 4.3 gaan we hier dieper op in.

We maken gebruik van de volgende uitgangspunten/maatregelen om de Wmo betaalbaar te houden:

- 1. Budgettair neutrale uitvoering van de Wmo: niet meer uitgeven dan er binnenkomt
- 2. Eigen kracht als startpunt:
 - o het heffen van een eigen bijdrage
 - o toegangsbewaking opdat voorzieningen alleen terecht komen bij mensen die ze echt nodig hebben
- 3. Medeverantwoordelijkheid als zwaartepunt: als mensen een aanvraag voor voorzieningen doen zal eerst gekeken worden wat in de eigen omgeving opgevangen en opgelost kan worden. Pas als de spankracht van de eigen omgeving ophoudt, komen de individuele voorzieningen in beeld.
- 4. De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.
- 5. Ook tijd is een schaars middel: komen tot een betere verdeling van tijd kan ook aangrijpingspunten bieden voor creatief Wmo-beleid. Hierbij kan gedacht worden aan een beroep doen op mensen met een uitkering, op ouderen, op (vroeg)gepensioneerden enz.
- 6. Algemene voorzieningen gaan voor individuele voorzieningen: als 'zo gewoon mogelijk meedoen' gerealiseerd kan worden door mensen te wijzen op het bestaan van algemene voorzieningen en hen hier gebruik van te laten maken, voorkomt dat in een aantal gevallen gebruik van duurdere individuele voorzieningen
- 7. Inkopen van voorzieningen: gebruik maken van de marktwerking

- 8. De *goedkoopst adequate voorziening*² verstrekken
- 9. Geen *algemeen gebruikelijke voorzieningen*³ verstrekken
- 10. Waar mogelijk, hergebruik van voorzieningen
- 11. Nieuwe financieringsmogelijkheden aanboren.

Voorbeelden van nieuwe financieringsmogelijkheden aanboren zijn:

- o cofinanciering waar logisch en mogelijk,
- o subsidiëring van samenwerking,
- o breder kijken dan alleen naar de negen prestatievelen van de Wmo, kan nieuwe financieringsmogelijkheden opleveren; doelstellingen en budgetten op niet-wmo-terreinen combineren met Wmo-doelstellingen.
- o Aanboren van fondsen waar mogelijk, bijvoorbeeld voor innovatieve projecten
- o Partijen enthousiast proberen te maken om te investeren in de Wmo-plannen

2.5. Toekomstbestendig?

Als we naar de omvang van de uitdaging kijken, mede vanuit het idee dat een klimaatsverandering nodig is, zal duidelijk zijn dat we het met de Wmo hebben over meerjarenbeleid. De uitdaging waar we voor staan is niet in één jaar, maar ook niet in de eerste Wmo-beleidsperiode van vier jaar te klaren. Ook als we kijken naar de vergrijzing dan moet het perspectief verder reiken dan de komende vier jaar; de vergrijzing zal de komende decennia gestaag voortgaan.

Ook kansen

Naast een groeiende ondersteuningsvraag, kan de vergrijzing ook mogelijkheden bieden: jongere ouderen die vrijwilligerswerk doen, een groeiende groep goed bemiddelde ouderen die meer ondersteuning op eigen kracht kunnen regelen, de mogelijkheden die automatisering biedt bijvoorbeeld via domotica⁴ enz.

In dit Beleidskader staan intenties en beleidsvoornemens uiteengezet. Daarmee hopen we dat ontwikkelingen in gang worden gezet die uiteindelijk de benodigde klimaatsverandering bewerkstelligen. Zeker weten doen we dat niet. We werken ten slotte in een bepaalde rolverdeling aan de samenleving. Dat is een complex gegeven.

Wat we kunnen doen is goed monitoren wat werkt en hoe iets werkt. Dat zullen we dan ook doen, zoals Wmo-benchmark, gebruik GGD-onderzoeken, etc..

² Als via indicatiestelling bepaald is dat iemand aanspraak kan maken op een ondersteunende voorziening, wordt de goedkoopste adequate oplossing verstrekt. Wil iemand een duurdere voorziening dan zijn de meerkosten voor eigen rekening.

³ Algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn voorzieningen die niet speciaal voor mensen met een handicap zijn ontwikkeld en gewoon in de handel verkrijgbaar zijn. Voorbeelden zijn douchebeugels en een verhoogde toiletpot.

⁴ Domotica staat voor 'woonhuisautomatisering' ter ondersteuning van langer zelfstandig, veilig en comfortabel wonen.

Samenvatting Wmo-visie

Dit is een gemeentelijke voorzet als basis ter bespreking met de dorpen en organisaties (interactief). De gemeente wil komen tot een gezamenlijke Wmo-visie (dorpen, organisaties en gemeente).

Visie-element	Richting/kern
Uitgangspunten	Van gelijkheid naar maatwerk Startpunt eigen kracht, zwaartepunt bij de civil society, de gemeente zorg in ieder geval voor een vangnet Klimaatsverandering nodig
Brede participatie	Een heldere en gepaste rolverdeling Op zoek naar nieuwe vormen van samenwerking <i>Inclusief beleid</i> waar mogelijk Preventief werken Samenhang aanbrengen en win-win bevorderen Breed kijken: meer dan alleen naar de prestatievelden Kleinschalige projecten Creatief, vernieuwend, SMART ⁵ en echt keuzes maken
Ondersteunende voorzieningen	Eigen kracht als uitgangspunt: regie over eigen leven Compensatieplicht: op maatwerk-basis Toegangsbewaking voor voorzieningen Een loket voor informatie, ondersteuning, advies en cliëntondersteuning Dilemma: 'regelbeleid' a la de Wvg versus vermindering regeldruk
Rolverdeling	Startpunt eigen kracht van de burger Zwaartepunt civil society Gemeente: vangnet, inkoper, subsidiënt, faciliteren, stimuleren, spelverdeler, coach, aanjager, regisseur Bedrijfsleven: maatschappelijk betrokken ondernemerschap
Speelveld	Uitgangspunt: budgettair neutraal Breder kijken dan alleen de WMO-prestatievelden: ook kijken naar wonen, werk en inkomen, onderwijs en gezondheid
Verdeling schaarse middelen	Eigen kracht naar draagvlak De sterkste schouders.... Ook 'tijd' zien als schaars middel Nieuwe financieringsmogelijkheden aanboren
Toekomstbestendigheid?	Voldoende inspelen op ontwikkelingen: vergrijzing, vermaatschappelijking enz Gebruik maken van kansen: bijv. vergrijzing biedt potentieel voor vrijwilligerswerk, mogelijkheden die domotica biedt enz.

⁵ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Resultaatgericht en Tijdgebonden

Hoofdstuk 3. Reisplanner 2008- 2011

3.1. Inleiding

Iedereen die de visie tot zich neemt, zal beamen dat we de komende jaren, zelfs decennia, voor grote uitdagingen staan. We hebben dus een intensieve reis voor de boeg. De samenleving zal er anders uit gaan zien, in het bijzonder door de vergrijzing. Uit de visie valt af te leiden dat we de komende jaren niet alleen andere dingen willen gaan doen, maar ook de dingen anders moeten gaan doen. Dat betekent dat we voor een complexe operatie staan die uiteindelijk merkbaar moet worden in een klimaatsverandering.

Opzet reisschema

We hebben de indeling van de Wmo in negen prestatievelden omgezet naar een meer werkbare en overzichtelijke indeling in **zes domeinen**:

1. **samen leven in buurt en dorp**
2. **opgroeien**
3. **mantelzorg en vrijwilligers**
4. **meedoen makkelijker maken**
5. **preventie, zorg en opvang**
6. **anders te werk**

Het vervolg van dit hoofdstuk zal geënt worden op de domeinindeling. Per domein willen we aangeven hoe dit domein zich verhoudt tot de Wmo, wat de *bestemming* zal zijn op dat domein, hoe ons *vertrekpunt* eruit ziet en welke *tussenstations* we aan willen doen. In interactieve bijeenkomsten in alle dorpen willen we de zes domeinen per dorp bespreken. Ook willen we gemeentebreed de domeinen bespreken met het brede maatschappelijk middenveld (inclusief de professionele organisaties). Samen met de dorpen en het maatschappelijk middenveld willen we dit hoofdstuk nader invullen. De uitkomsten willen we vervolgens in gezamenlijk overleg gedoseerd per jaar oppakken. De visie / de andere hoofdstukken zullen ook in de interactieve bijeenkomsten worden besproken, maar de nadruk zal sterk liggen op de nadere invulling van de zes domeinen.

In schema ziet het er als volgt uit (zie volgende bladzijde).

De Wmo-visie is gesymboliseerd in de middencirkel. Daarom heen zijn de zes domeinen aangegeven. Op al deze domeinen bestaat al veel beleid. Wat gaat veranderen is dat wat we in de deelverzameling tussen de visie en domeinen neerzetten. In de komende jaren zullen die deelverzamelingen steeds groter worden.

In het definitieve Wmo-beleidsplan zullen de uitkomsten van het interactieve beleidsproces met de inwoners / dorpen en het brede maatschappelijk middenveld m.b.t. de zes domeinen in dit hoofdstuk komen te staan van het vierjarig beleidskader. Prioriteiten zullen vervolgens moeten worden vastgesteld (in jaarlijkse uitvoerinsplannen). Om een globale indruk te krijgen wat voor zaken wellicht hierin kunnen staan verwijzen wij u naar de bijlage ter inspiratie.

Hoofdstuk 4. Organisatie, mensen en middelen

In dit hoofdstuk komt aan de orde *hoe* we de totstandkoming van het beleidsplan met uitvoeringspunten interactief willen oppakken en *waarmee* we na vaststelling de concrete speerpunten uit willen gaan voeren. Achtereenvolgens: de uitvoeringsorganisatie, menselijke inzet, financiën, communicatie en tot slot hoe we de uitvoering gaan monitoren.

4.1. Uitvoeringsorganisatie

Voor de totstandkoming van het vierjarig beleidskader en de overall-uitvoering en bewaking van de voortgang van de uitvoering hiervan willen we per domein invulling geven aan de regiefunctie. Voor deze regiefunctie zal zoveel gebruik worden gemaakt van de op te richten overlegstructuur voor de interactieve beleidsvorming.

Interne gemeentelijke uitvoeringsorganisatie

Er is voor de Wmo een interne gemeentelijke projectorganisatie, bestaande uit een stuurgroep en een projectgroep.

De projectgroep bestaat uit de gemeentelijke beleidsmedewerkers die vakinhoudelijk kennis hebben van de zes domeinen, plus het afdelingshoofd Welzijn Zorg en Onderwijs en de Wmo-projectleider. In de projectgroep worden besluiten voorbereid en wordt de voortgang en afstemming bewaakt. De Wmo-projectleider is de verbindende schakel tussen projectgroep en stuurgroep. De eindverantwoordelijkheid ligt bij de stuurgroep Wmo, bestaand uit het college en ambtelijk management voor zover relevant voor de Wmo. Vanuit de stuurgroep worden collegebesluiten voorbereid. De projectstructuur zal in stand blijven gedurende de duur van het Wmo-beleidskader. In deze periode zullen ook verschillende AWBZ-regelingen worden overgeheveld naar de gemeente.

In april 2007 willen we een grote Wmo-startbijeenkomst organiseren voor alle inwoners, dorpen (plaatselijke belangen) en het maatschappelijk middenveld (vragers en aanbieders) in onze gemeente. We willen dan de geschetste visie uit deze conceptnota bespreken en de wijze van interactieve beleidsvorming bespreken.

In de maanden mei en juni 2007 willen we het interactieve beleidsproces intensief vormgeven door middel van twee sporen:

1. Bespreking per dorp;
2. Bespreking met het maatschappelijk middenveld.

Organisatie op dorpsniveau:

Per dorp willen we het concept beleidskader en de zes domeinen bespreken. Praktisch gezien willen wij een viertal avonden organiseren (per avond een cluster van dorpen), waar in subgroepen per dorp de zes domeinen worden besproken. Hierbij zien we voor de plaatselijke belangen een belangrijke

centrale rol weggelegd naast uiteraard andere organisaties en inwoners vanuit het dorp. Raadsleden vanuit de Wmo-klankbordgroep worden uitgenodigd als toehoorder. Per dorp zal dan duidelijk worden waar zaken goed lopen, waar verbetering nodig is en waar mogelijkheden liggen binnen het dorp en waar de gemeente zaken zou kunnen oppakken (dorpsplan). Door dorpsgerichte aanpak komt de gemeente het dichtst bij de inwoners en kunnen de Wmo-zaken integraal worden bekeken. We willen in september 2007 een centrale terugkoppeling hebben. Na vaststelling door de raad in maart 2008 van het complete Wmo-beleidsplan en de uitvoeringsplannen, zal de Wmo een belangrijke vaste agendapunt zijn in de structurele besprekingen tussen de plaatselijke belangen en de gemeente.

Organisatie met het maatschappelijk middenveld.

Gelijktijdig met de besprekingen in de dorpen (april en mei 2007) willen we als gemeente een interactieve bijeenkomst met het brede maatschappelijk middenveld (professionele organisaties, instellingen, belangenorganisaties, etc.). We willen een gezamenlijke gedragen conceptvisie. De organisaties kunnen ook input geven voor de zes domeinen: waar staan we nu, waar willen we heen en wat zijn de te verwachten ontwikkelingen en wat kan wie oppakken.

In september 2007 is dan de centrale terugkoppeling en de raad zal in maart 2008 het complete Wmo-beleidsplan en de uitvoeringsplannen vaststellen. Structureel willen wij een keer per jaar met het maatschappelijk middenveld het Wmo-beleidskader en de uitvoeringsplannen bespreken in een jaarlijkse Wmo-voortgangsbijeenkomst. Daarnaast zijn er de reguliere overleggen tussen gemeente en instellingen of belangenorganisaties. Ook zal de gemeente in haar regiefunctie organisaties bijeenroepen om bepaalde Wmo-speerpunten uit te werken (bijvoorbeeld woon-zorg-zones, dagopvang, etc.).

Jaarlijkse Wmo-voortgangsbijeenkomst

Jaarlijks zal een Wmo-bijeenkomst worden georganiseerd met het brede veld (maatschappelijk middenveld, plaatselijke belangen en overige geïnteresseerden) waarin de voortgang van de Wmo op de verschillende domeinen uiteen wordt gezet en de agenda voor het nieuwe jaar wordt besproken.

Wmo-klankbordgroep en Wmo-adviesgroep:

Naast het hiervoor geschetste, bestaan er nog twee specifieke Wmo-groepen die advies geven over het gemeentelijk Wmo-beleid:

- 1. *Wmo-adviescommissie*. Deze houdt zich specifiek bezig met de Wmo-individuele voorzieningen. Herijking individuele verstrekkingenbeleid is in 2007 een apart traject. De Wmo-adviescommissie zal dit traject ook de komende jaren monitoren. De adviescommissie zal worden uitgenodigd voor de interactieve bijeenkomst met het maatschappelijk middenveld.
- 2. *Wmo-klankbord* (vanuit de raad). Dit betreft periodieke afstemming tussen portefeuillehouder Wmo en de raad. De leden van de Wmo-klankbordgroep zullen als toehoorder worden uitgenodigd voor de bijeenkomsten in de dorpen en als deelnemer in de bijeenkomst met het maatschappelijk middenveld.

Daarnaast wordt advies van de *Cliëntenraad Ooststellingwerf* (Sociale zaken) gevraagd voor specifieke Wmo-onderdelen, die de doelgroep van de cliëntenraad raakt.

4.2. Personeel

Hoewel de Wmo moet leiden tot 'minder overheid, meer civil society' zal de eerste helft van deze doelstelling niet meteen in dit jaar en de eerste jaren haalbaar zijn.

In principe zal het merendeel van de opzet van het beleidskader en van de agendapunten voor de jaren 2008 tot en met 2011 worden uitgevoerd binnen de pakketten van de beleidsmedewerkers. Personele aandachtspunten zijn wel:

- opleiding van beleidsmedewerkers in 'anders te werk'
- de projectorganisatie: bemensing in projectgroep en stuurgroep
- de ondersteuning van de interactieve bijeenkomsten
- jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek dat de Wmo vereist (vanaf 2008)

Indien er nieuwe taken aan de werkpakketten van beleidsmedewerkers toegevoegd zouden gaan worden dan zullen er ook een aantal taken af moeten vallen. Dit zal per jaar bekeken moeten worden.

4.3. Financiën

De gemeentelijke middelen die beschikbaar zijn voor de uitvoering van de Wmo bestaan uit de middelen die omgaan in de brede welzijnswet, de middelen die omgaan in de Wvg, de middelen die gemeenten krijgen voor uitvoering en inkoop van de hulp bij het huishouden en de middelen die omgaan in de AWBZ-regelingen. Voor de middelen die omgaan in de welzijnswet geldt dat de inzet de komende jaren meer in de richting van de Wmo moeten worden omgebogen. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, meer algemene voorzieningen creëren om de vraag naar individuele voorzieningen te voorkomen of uit te stellen, kleinschalige projecten in buurten en wijken enz.

De komende jaren zal duidelijk worden of de middelen die we hebben gekregen voor de inkoop van hulp bij het huishouden en de AWBZ-regelingen toereikend zijn om de komende jaren het huidige niveau te handhaven.

Risicoanalyse

Wvg-middelen: Het Rijk heeft beloofd dat de middelen meegroeien als de vergrijzing toeneemt. Dat geldt echter niet in dezelfde mate voor de Wvg-middelen. De komende jaren moet ook blijken of deze middelen bestand zijn tegen een toenemende vraag als gevolg van vergrijzing of vermaatschappelijking van zorg. In ieder geval is duidelijk dat wij rekening moeten houden met een tekort op de dure woningaanpassing. In het verleden konden we die bedragen bij het ministerie declareren en nu niet meer (gemiddeld € 100.000,00 per jaar). De verwachting is dat de verhoging van de eigen bijdrage voor de voorheen Wvg-middelen, een deel van deze kosten compenseren.

Wmo-uitvoeringsbudget: Er is tevens een budget voor de uitvoering van de Wmo. De komende jaren moet ook blijken of deze voldoende zijn. (Deze zijn gebaseerd op de uitvoeringskosten die tot en met 2006 werden gemaakt door de AWBZ-uitvoerders van de huishoudelijke verzorging. De uitvoering geschiedde toen op een regionale (lees: goedkopere) schaal). In de ontvangen middelen van het Rijk voor de uitvoering van de Wmo is in ieder geval geen rekening gehouden met de kosten voor het loket en de uitvoering van de brede Wmo. Concrete kosten die vallen onder het uitvoeringsbudget zijn bijvoorbeeld kosten voor monitoring/benchmark, communicatie (o.a. interactief proces incl. externe begeleiding hierin) en extra personeelskosten.

Wmo-uitvoeringskosten hulp bij het huishouden: We hebben berekend dat de middelen voor hulp bij het huishouden sterk onder druk staan. Door de Europese aanbesteding is er een besparing ontstaan, maar dit voordeel vervalt geheel als gevolg van de sterke stijging in hulp in 2006 van 11% t.o.v. 2005, welke niet is meegenomen in het Wmo-rijksbedrag die de gemeente heeft ontvangen. Er zijn in feite geen middelen voor urenstijging in 2007 (welke landelijk wordt verwacht in 2007 van 5 tot 10%). Het is wellicht mogelijk dat naar aanleiding van heronderzoek middelen worden bespaard (uren en niveau-indeling).

We zullen in ieder geval voldoende kostenbesparende maatregelen moeten treffen en echt keuzes moeten maken om de Wmo-kosten in de toekomst op te kunnen vangen.

Inzet van middelen van andere organisaties dan de gemeente voor het bereiken van gezamenlijke Wmo-doelen behoort wellicht nog tot de mogelijkheden.

4.4. Communicatie

Om de visie op de Wmo werkelijkheid te laten worden is communicatie van groot belang. In de eerste plaats om mensen en organisaties te informeren, maar ook om te motiveren en te activeren.

Uiteindelijk beogen we met de communicatie zoveel mogelijk draagvlak te bereiken opdat zoveel mogelijk mensen 'meedoen' om de Wmo mogelijk te maken op een aanvaardbare, betaalbare en toekomstbestendige manier.

Communicatie zal onderwerp van de besprekingen met de dorpen en organisaties. Van belang is in ieder geval dat de communicatie actief en proactief wordt ingezet. De gemeentepagina in de Nieuwe Ooststellingwerper zal frequent over de Wmo moeten gaan. Verder is kleinschaligheid ook in de communicatie een uitgangspunt: op overzichtelijk dorpsniveau (o.a. dorpskrant) bij voorkeur. Een andere uitleg van kleinschaligheid is dat de Wmo via concrete voorbeelden dicht bij de burger moet worden gebracht; letterlijk laten zien hoe iets kan werken 'op z'n Wmo's'.

De gemeentelijke website biedt verder inzicht in de actualiteit en de historie van de Wmo in onze gemeente. Jaarlijks zal aan de hand van de inhoudelijke Wmo-jaarplanning een bijpassend communicatieplan moeten worden gemaakt.

4.5. Monitoring

We beogen met de Wmo dat iedereen zo gewoon mogelijk mee kan doen en dat iedereen ook gewoon mee doet! Uiteindelijk tot uitdrukking komend in een klimaatsverandering.

Die klimaatsverandering is moeilijk meetbaar maar hopelijk wel merkbaar. De rest kunnen we redelijk meetbaar maken. Dit willen we doen in de voorgestelde deelgroepen. Bij iedere jaaragenda wordt bepaald wanneer we spreken van een tevredenstellend resultaat aan het eind van dat jaar.

Naast het monitoren van de resultaten op de verschillende agendapunten, is het ook van belang om de ontwikkeling van de vraag te monitoren. Daarbij doelen we vooral op de vraag naar individuele en algemene voorzieningen. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van de vraag naar hulp in het huishouden, het aantal indicatiestellingen, het aantal vragen dat gesteld wordt aan het loket, de vraag naar ondersteuning van mantelzorgers enz.

Jaarlijks zullen we de mate van uitgebalanceerdheid van het beleid opnieuw bepalen aan de hand van de mobiel. Hier zijn monitorgegevens voor nodig. De monitoring waarin het balansvraagstuk aan de orde is, kan gecombineerd worden met de monitoring die de Wmo toch al van gemeenten vraagt.

Jaarlijks moet monitoring plaatsvinden op een aantal landelijk vast te stellen prestatie-indicatoren. Ook vindt jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek plaats. Slim combineren van deze drie monitordoelstellingen kan een besparing opleveren in de uitvoeringskosten.

Van belang om te monitoren zijn bijvoorbeeld:

Individuele voorzieningen:

- vraag naar scootmobielen, rolstoelen, trapliften, woningaanpassingen
- vraag naar hulp bij het huishouden
- aantal indicatiestellingen
- uitkomst indicatiestellingen
- inkomsten eigen bijdragen
- aantal bezwaarschriften
- aantal vereenvoudigde afhandelingen
- aantal toewijzingen en afwijzingen
- afhandelingstermijnen

Brede Wmo, bijvoorbeeld:

- domein 1:
 - beleving leefbaarheid
 - aantal aangepaste huizen
- domein 2: aantal (vroeg)gesignaleerde ondersteuningsvragen
- domein 3:
 - beschikbaarheid aantal vrijwilligers
 - aantal ondersteuningsvragen mantelzorgers

- domein 4:
 - aantal vragen aan het loket, uitgesplitst naar informatie, advies, doorverwijzing en ondersteuningsvragen
 - aantal klachten
 - afhandelingstermijn van vragen
- domein 5:
 - omvang en ontwikkeling van vermaatschappelijking
- domein 6:
 - Cliënttevredenheid

Bedrijfsvoeringsinformatie:

- personele inzet
- financiën

Hoofdstuk 5: Het geheel samengevat en overziend...

Kern van de (concept) visie

In de Wmo draait het om zo gewoon mogelijk meedoen aan de samenleving door iedereen. In een notendop komt onze (concept)visie er op neer dat we starten vanuit de eigen kracht van mensen, dat we het zwaartepunt neerleggen bij de civil society en dat de gemeenten een vangnet vormt. Verder wil de gemeente de regierol nadrukkelijk op zich nemen. Uiteindelijk doel is dat we een klimaatsverandering bewerkstelligen. Minder ieder voor zich, meer de Wmo met, door en voor ons allen, ofwel 'samen omzien naar elkaar'.

Met eigen kracht bedoelen we zelf doen wat je zelf kunt doen, maar ook zelf betalen wat redelijk is om zelf te betalen. Medeverantwortelijkheid is de medeverantwoordelijkheid van mensen voor elkaar in hun directe omgeving. Maar ook doelen we op de medeverantwoordelijkheid van organisaties om in samenwerking tot maatwerk te komen.

Inhoudelijk is het speelveld breed, zelfs breder dan de negen prestatievelden die de Wmo kenschetst. De geest van de Wmo daagt uit tot combineren binnen dat brede speelveld, nieuwe coalities smeden en naar creatieve mogelijkheden zoeken.

In termen van de mobiel....

In termen van de Wmo-mobiel worden met deze visie - en de uitwerking daarvan op de verschillende domeinen - veel knoppen aangeroerd om tot uitgebalanceerd beleid te komen. Dat is nodig want de ondersteuningsvraag zal toenemen als gevolg van de vergrijzing en de vermaatschappelijking. De kunst is nu om hier andere antwoorden op te geven dan het op de huidige voet doorgaan met verstrekken van ondersteunende voorzieningen. We willen de nadruk laten liggen op de civil society, op preventief beleid, op een klimaatsverandering enz.

Uitgebalanceerd?

Het is heel lastig om exact te kwantificeren of te nemen maatregelen met elkaar een uitgebalanceerd geheel gaan vormen. We werken aan de samenleving en dat is complexe materie. Maatregelen moeten nog via het interactief proces worden aangedragen en vervolgens verder worden uitgewerkt en ingevuld. De toekomst zal het leren of straks sprake zal zijn van balans of dat aan verschillende knoppen moet worden gedraaid om balans te krijgen. We zullen in ieder geval het beleid en de ontwikkelingen goed monitoren.

SAMEN, OMZIEN NAAR ELKAAR !